

γρήγορος πληγὰς βαρείας, ἤρχισαν ἤδη νὰ αἰσθάνονται ἐκλιπούσας τὰς δυνάμεις αὐτοῦ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὸ θάρρος. « Ἄγε δὴ, » ἀνέκραξε τότε ὁ Μινουήλ, « ὦ βασιλεῦ, ἔστω μοι προπορευομένῳ καὶ τὴν ὁδὸν σοὶ εὐρύνοντι. » Καὶ στρέψας τὸν ἵππον, ἤρχισε τὴν υποχώρησιν, ὅτε βλέπει μετ' ὀλίγον, ὅτι ὁ Θεόφιλος δὲν ἠκολούθησεν, ἀλλ' ἐπέμεινεν ἐπὶ ἀμφοτέρωθεν πρὸς τὸν ἐχθρὸν τὴν πρόδηλον νίκην· ὁ Μινουήλ ἐπανερχεται αὐτῆς καὶ ἱκετεύει τὸν Θεόφιλον νὰ φεισθῇ τῆς ζωῆς αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ ὅλου στρατοῦ, ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ κράτους· καὶ, νομίσας, ὅτι, τὸν κατέπεισεν, ἀναλαμβάνει νὰ διεξέλθῃ τὸ δευτέρου ἀνά μέσον τοῦ πυκνουμένου κατὰ πάντα στιγμὴν ἐχθρικοῦ στίφους. Πρωτῆρθε ὁμοῦς, ὅτι ὁ Θεόφιλος, ἔξω φρενῶν γενόμενος ὑπὸ τῆς ἰδέας τοῦ νὰ τρέψῃ εἰς τοὺς ἐχθρούς τὰ νῶτα καὶ προτιμῶν τὸν θάνατον μάλλον ἢ αἰσχύνῃν τοιαύτην, ἐνέειπε εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης. Τότε ὁ Μινουήλ, προσέλασσε τὸ τρίτον, καὶ ἀπειλήσας τὸν αὐτοκράτορα, ὅτι προτιμᾷ νὰ τὸν θανατώσῃ αὐτὸς παρὰ νὰ τὸν ἴδῃ πύπτοντα αἰχμάλωτον εἰς τοῦ ἐχθροῦ τὰς χεῖρας καὶ δέσας δι' ἱμάντων μετὰ τοῦ ἰδίου ἵππου τὸν ἵππον τοῦ Θεοφίλου, ἔσυρεν αὐτὸν αἰματόφυρτον κατόπιν του καὶ ἐνῷ οἱ Πέρσαι ἀναχίττον τὴν ὁρμὴν τῶν παλεμίων, ἤγαγεν ἐκεῖνος τὸν ἡγεμόνα ἀσφαλῶς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ στρατοῦ του. Ὁ στρατὸς οὗτος εἶχε προκαταλάβει, ὡς εἶπομεν, διὰ τῆς προνοίας τοῦ Μινουήλ, ὅχυράν τινα θέσιν καὶ ἐδέχθη ἐνταῦθα μετὰ ζωηροτάτης ἀγαλλιέσεως τὸν βασιλέα αὐτοῦ, τὸν ὁποῖον ἐνόμιζεν ἤδη θανόντα ἢ αἰχμάλωτον. Τοσοῦτον δὲ ἀνέλαβε θάρρος, ὥστε οἱ Σαρρακηνοὶ, μὴ τολμήσαντες νὰ ἐπιχειρήσωσι μάχην δευτέραν, ὑπεχώρησαν.— Ἀπαντα τὰ τοσοῦτον ἐντιμὰ διὰ τὸν Θεόφιλον περιστατικὰ ταῦτα ὁμολογοῦνται καὶ ὑπὸ τοῦ Κεδρηνοῦ, καὶ ὑπὸ τῆς πολλάκις μνημονευθείσης ἀνωνύμου χρονογραφίας, καὶ ὑπὸ τοῦ Μυζιστροῦ Συμεὼν, καὶ ὑπὸ Ἀσόντος τοῦ Γραμματικοῦ καὶ ὑπὸ ὅλων ἐν γένει τῶν Χρονογράφων. Ἀλλὰ τὸ οἰκτρὸν εἶναι, ὅτι τοσοῦτον ἦτο τὸ πάθος τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν κατὰ τοῦ Θεοφίλου, ὥς ἐκ τῆς θρησκευτικῆς διαφωνίας, ὥστε τινες δὲν ἠσχύνθησαν, εἰς γελοίαν ἐμπύπτοντας ἀντίρρουν, νὰ ἀποδώσωσιν εἰς θεῖαν τὴν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μεγίστου τῶν κινδύνων ἐγκαρτέρησιν τοῦ βασιλείου.

(Ἀκολουθεῖ).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΤΟ ΣΤΟΜΙΟΝ ΤΗΣ ΠΡΕΒΕΖΗΣ, ὑπὸ Γ. Χ. Ζαλακώστα. Ἀθήνησι, τύποις Φ. Καρκαμπίνη καὶ Κ. Βάφα. Τὸ ποιημάτιον τοῦτο περιλαμβάνει τὴν διήγησιν τῆς εἰσβολῆς τερσαίων Ἑλληνικῶν λέμβων εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον ἐν ἔτει 1828. Καὶ ὁμοῦς ἐπὶ τοῦ ἀφελεστάτου τούτου θέματος, ὁ ποιητὴς κατ' ὅσον νὰ πλέσῃ 128 τετραστίχους στροφὰς πλήρεις φαντασίας, εὐαισθησίας, τόνου καὶ χάριτος, ἐχοῦσας δὲ, ἐκτὸς τῶν προτερημάτων τούτων, αἰνὰ, καὶ ἡ-

μετέραν κρίσιν ἀναδεικνύουσιν αὐτὰς ἐν τῶν κλασσικῶν προτύπων τῆς νεωτέρας ἡμῶν φιλολογίας, καὶ ἔτι καὶ δύο ἀπαραίτητα εἰς δοκίμιον ποίημα, παρ' ἡμῶν ὅμοιως δυστυχῶς ἐνίοτε ἀμελοῦμενα, τὴν εὐρυθμίαν καὶ τὴν ἀκριβείαν τῆς στιχουργίας, καὶ τῆς γλώσσης τὴν εὐγένειαν καὶ τὸ κάλλος. Οὕτως εὐρίσκωμεν ζωηρὰς ἀπυκνύμα φαντασίας τὴν ἐπίνοιαν τοῦ ἐν ἀρχῇ ἐνυπνίου, καὶ ποιητικωτάτας τῆς περιγραφῆς πάσας, τὰς τῶν συμπλοκῶν, τὰς τῶν θέσεων, καὶ ἄλλας ὁμοίας. Ἰδού εἰς παράδειγμα προκαίσθω μὲν αὐτῶν.

Μακρύνονται πέραν βολῆς οἱ γενναῖοι.

Ἡ θάλασσα ἀγρία ἐδῶ δὲν βοᾷ,

Γεῖλ' τῶν κυμάτων ἐδῶ ἡ θεᾷ.

Μαστὸς εὐωδίας ὁ Ζέφυρος πνέει.

Ἰδοὺ δεξιόθεν, τοῦ Κόλπου φρυγὴ,

Ἐστεινόνται λόφοι καὶ μύρτα μυρία,

Εὐώνυμος ὁμοῦς . . . ὦ χαῖρε ἀγία

Τῶν πᾶπων μου γῆ!

Καὶ ἡ περιγραφή τῆς νυκτός:

Ἐν ταύταις ὁ ἥλιος θέσται, βέλη

Τινάσσων πρὸς τ' ἀνω φωτὸς πορφυροῦ,

Καὶ ἀνασσα σκότους ἡ νύξ Ζοφεροῦ

Τὸν μαῦρον μανδύαν αὐτῆς διαστέλλει.

Ἀλλάσσει τὴν ὄψιν ἡ γῆ, μελανὰ

Τὴν ἐναστρον στέγην τὰ νέφη γεαίζουν,

Μαυρίζουν τὰ δάκτυλα τῆς γῆς, καὶ μαυρίζουν

Τὰ κύκλω βοῦνά.

Καὶ τοῦ πλοῦ ἡ περιγραφή:

Ἐνῷ πρὸς τὸν Κόλπον ἡ θάλασσα φεύγει

Σαλεύουσα μέχρ' ἰμυροῦ, κ' ἐλαφρῆς

Εἰς τ' ἀγρία νῶτα τῆς παῖζει ἀφρῆς

Ταυτόδεσμα φεύγουν νηῶν δύο ζεύγη.

Ἐν εἶδει σταυροῦ τὰ λευκὰ των πτερὰ

Εἰς οὐρὸν πνεῦμα ζεφύρου ἀπλόνουν.

Ποτοῦν καὶ μερῶν ῥόγχοις ὅζ' αὐλακόνουν

Ὁργύλα νερὰ.

Καὶ πάλιν

Τὴν ἀγκυραν ἄρατε, ναῦται ἀνδρείοι!

Ἡ κόπτουσα πρῶτα κτυπᾷ τὸ νερόν,

Ἡ ἄλυσις τρίζει μεθροῦν ἡχηρὴν,

Ἡ ναῦς τὰ πτερὰ δεξιόθεν τανύει.

Ὅπισθ' αὖτε φεύγουν καὶ πλοῖα καὶ γῆ,

Κ' ἐνῷ ἀρμενίζει πλευρόθεν κλιμέη,

Κατὰ χαλκὸν ἐπὶ τὸ πλήρωμα μένει

Ἐν ἄκρα σιγῇ.

Σταυρώσατε, πάλιν βοᾷ, τὰ ἱστία

Τὸν δρύνον στέρων εὐθὺς χαλινόν,

Καὶ στρέφεται ἄμα ἡ ναῦς ὡς πτηνόν,

Καὶ αὖρα τῆς πλῆττει τὴν πρόμην οὐρία.

Βιβεῖν δ' ἀποδεικνύουσι καὶ ἀληθῆ τὴν εὐαισθησίαν, ἥ, τε ἐν στροφ. 77—79 ὁργὴ τοῦ πλοιάρχου, ὅστις ἐναπελαίρεθ' τοῦ κινδυνώδους εὐπλοῦ, καὶ ἡ διέπλaxis (ἐν στροφ. 84 καὶ 107) τοῦ χαρρακτῆρος τοῦ ναυτοῦ, ὅστις, ἐπιπληγθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ἐπὶ δεξιῇ, ἀποκρίνεται διὰ μεγάλου ἀνδραγαθήματος

καὶ οὐδὲν ποιητικώτερον τοῦ τρυφεροῦ ἐκείνου κοπι-
τοῦ τῆς χανομίσσης, θρηνοῦσης τὸν νέον καὶ ἀνδρείον
τῆς συζύγου.

Χανομίσσα Χάρις, ὠραία γυνή,
Ἐμπρὸς τοῦ νεκροῦ γονατίζουσα κλαίει.
Ἀκαίμητος πόνος τὰ σπλάγχνα της καίει,
Τὸν νοῦν της κλονεῖ.
Δειλαίε! φρενήρης κτυπᾷ τοὺς κροτάφους
Φρενήρης ὑφώνει τῆς χεῖρας αὐτῆς,
Καὶ βόστρυχοι κόμης ἀτάκτου, λυτῆς
Κυμαίνου καὶ χύνονται μέχρι ἐδάφους.
Ὡ δούσανος χήρᾳ! Πικρὰ στοναχὴ
Τῆς πνίγει τοὺς θρήνους. Τὸ στήθος της σπαίρει
Κ', ἐτοίμη νὰ φύγῃ, τὴ στήθος της δάει
Ἀλγούσα ψυχῇ.
Σαλίμη! Ψυχὴ τῆς ψυχῆς μου, ἐγείρου
Σὺ, ὅστις ταχὺς ὡς ἰέρχῃ περὶς,
Σαλίμη! κραυγάζει. ἰσχύεις βροντᾶς,
Ἀκούεις βοῶσαν τὴν γῆν τῆς Πείρου;
Γαγκωδίζει τὸν κόλπον πατοῦν με' ὄργην,
Ὀπλίσσου! Σαλπίζει τῆς μάχης ὁ θαύμων,
Οἱ λόγοι σὲ κράζουν, ὁ ἵππος Σου βρέλαιεν
Λακτίζει τὴν γῆν.
Ἀλλ' ὦν συμφορὰ μου! ἡ σπῆθ' ἡ καμπύλη
Ἀδέσποτον τεῦχος, μνημεῖον φρικτῶν
Τοῦ πάθους σου, κρέμαται, κ' αἷμα πικρὸν
Τῶν δάκρυ πλινθῶν σου σκεπάζει τὰ χεῖλη.
Ὡ πῶς τὴν θανὴν σου ἐγὼ ν' ἀνεχθῶ;..
Πλατύτερον, φίλοι, ἀνοίξατε μνήμα,
Ἐκὶ κ' ἐγὼ σπεύδω με' πρόθυμον βῆμα,
Τὸ μνήμα πύθω.

Εἰς αὐτὴν δ' ἀντιτίθεται ἡ ἀνδρική θλίψις τῶν κυ-
πῶν καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ρανευθέντος πλημάρχου.

Κοιμάται, ἰδοὺ ὁ Ἀνδρέας κοιμάται,
Καὶ κύκλω πρὸς ταντα φίλοι πολλοί.
Κοιμάται, πλὴν μίᾳ, θαρρείς, ἀπειλῇ
Εἰς τ' ἀλάλα χεῖλη του ἐπὶ πλανᾶται.
Ὁ πένθιμος κύκλος σιγᾷ τῶν νεκρῶν.
Πλὴν εἰς, σκληροτάτος ὡς ἔχων τὰς φρένας,
Ἐγγὺς τοῦ νεκροῦ ἡριμεῖ, σταυρωμένος
Τὰς χεῖρας κρατῶν.
Τὰ χεῖλη του μόνον σφραδάζουν ἄλλοίαν,
Ψυχρὴν εἰς τὸ λείψανον ἄβυσσος κρύβει,
Καὶ δάκρυα πλέν δὲν χύνει θάλα...
Τὰ δάκρυα, φεῦ, τοῦ πληροῦν τὴν καρδίαν!

Ἡ δ' ὠραιότερα ἀντανάγκαις τοῦ ζωηροῦ αἰσθή-
ματος καὶ τῆς εὐγενεῖς φαντασίας τοῦ ποιητοῦ, εἰσὶν
αἱ τρεῖς στροφαὶ αἱ σφραγίζουσαι καὶ στέφουσαι ὅλον
τὸ ποίημα.

Τὴν γλώσσαν δ' ἐπαινοῦντες, δὲν ἀρνόμεθα μὲν
ὅτι ἐλαφρά τινα, γραμματικὰ ἀμαρτήματα, διαρρη-
θέντα ἅπαντα κατὰ τὰς ἐπιγραφὰς τῆς ἐπὶ τοῦ συνα-
γωνισμοῦ ἐπιτροπῆς (1), ἐξέφυγον τῆς ποιητῆρος. Ἀλ-

(1) Οἷον θ ν ἱ ξ α ν τ α ἀντὶ θανόντα (ἐν ᾧ ὅμως ὑ-
πάρχει θ ν ἱ ξ ω. Οὐ θνήσκει ἐν πολέμῳ). — (ὁ) λ α ἱ λ α ψ
ἀντὶ τῆς λ α ἱ λ α ψ. — θ ο ὡ π ο ς ἀντὶ τῆς χ ο ς — κ λ α ν θ μ η-
ρ ε σ μ ὶ ο ν ἀντὶ κ λ ν θ μ ὶ ο ν. — Τίσιμα βρεχῶ, ἔλ. τὸ διὰ βρε-
χίος ἐρχόμενον.

λὰ τ' ἀμαρτήματα ταῦτα εἰσὶ τότῳ σπάνια, ὥστε δὲν
ἀρκοῦσιν ὅπως προκαλέσωσι τὴν μέλαιναν ψῆφον ἡμῶν,
ἀναλογιζομένων, ὅτι ἐξ αἰτίας τοῦ εἰσέτι ἀμφιβάλλοντος
καὶ ἀπαιχτοῦ τῆς ἡμετέρας γλώσσης, δὲν ὑπάρχει ΟΥ-
ΔΕΝ τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοσμένων ποιημάτων, ἴσως
δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν καὶ συγγραμμάτων, ἀπὸ πηλὴν-
μένων τοιοῦτων καὶ βαρυτέρων· ἐξ ἐναντίας μάλιστα,
χάριτας ἀποδίδομεν τῷ ποιητῇ διότι προφανῶς ὑπέ-
τινα καὶ ἄλλον ἐπιμελεῖται τὸ καθαρεῖν, καὶ, ἐκ τῶν
τῶν δύο ἢ τριῶν ἀμαρτημένων, διδάσκει πῶς ὠραῖοι
στίχοι γράσσονται δι' ὠραίας γλώσσης. Ἀλλ' ὅτι πρὸ
πάντων ἐπιζήλον εὐρίσκωμεν παρ' αὐτῷ, εἶναι ἡ τῆς
γλώσσης ὑφ' αὐτοῦ καὶ στροφή, ἡ περὶ τὴν φράσιν ἐγκράτεια,
ἡ φιλόκαλος χρῆσις, οὐδέποτε δὲ κατάχρησις, τῶν ἐπι-
θέτων, ἡ ἐκτονώσις καὶ ἀδύνατος σύνθεσις, ἡ ἀληθὴς καὶ
γραφικὴ μεταφορά, ὁ οὐχὶ κατ' ἐπιφάνειαν, ἀλλ' ἐσω-
τερικὸς οὕτως εἶπεν, κατὰ τὸν νοῦν τῆς γλώσσης
Ἑλληνισμός, ὅστις ἀποδεικνύει λελογισμένην τῶν ἀρ-
χαιῶν μετέτλη καὶ ἐπιτυχὴ τάσιν πρὸς τὸν αὐτῶν ἀ-
ποιμῆσιν. Ἡ ποιητικὴ τοῦ Κ. Ἀχλακωστα ἐλέγχεται
ὅτι τρεῖς αὐτὸς ἔλαθε διδασκάλους, τὴν φῆμιν, τὸν
Αἰσχύλον, τὸν Δάντην, τρεῖς, ὧν ἕκαστος ἔχει ὅπως
ἀναδειχθῇ ποιητὴν μέγαν τὸν μαθητὴν του. Ἀν δὲ καὶ
τοῦ στεφάνου οὗ ἐπτερέθη ἀνεπαρκὲς ἀντιστήκωμα τὸ
ὄντως τοῦ ἡμετέρου ἐπαίνου, δὲν διστάζομεν ὅμως νὰ
τῷ ἀπονείμαμεν αὐτὸ μετὰ πεπαιθήσεως κληρο-
στάτης. Ρ.

Ἀἰτιολογία.

Τὴν ἀμφιβολίαν μου, φίλε, κεφαλὴν ἐν σκεῶντι,
Δούλες Ἑλλήνων θὰ γινῶ.
Κ' ἂν τὴν κεφαλὴν μου πάλιν εἰς τοὺς πόδας μου σι-
μώσῃς.
Ἐπὶ θρόνου θὰ ραίνῃς.
Ἡ γαστήρ ἐξ ἧς ἐξῆλθον τὸ πῦρ ἦτο, καὶ ἐπάνω
Φωσφορίζοντος πύρου
Μ' ἀποθέτουσιν αἱ χεῖρες τῶν ἀνθρώπων ν' ἀποθάνω,
Κὶ ἀφανίζομαι σκληρῶς.

Σ. Κ. Κ.

ΛΕΞΗΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΠΑΝΩΡΑΣ.

ΤΩ Κ. Π. Α. ΒΙΣ Α Ἐρωτᾶται τί δηλοῖ τὸ λ ε ε ι,
λ ε ε ι τοῦ ζ'. ἀριθμοῦ τῆς ἀνθοδίσμης. Δὲν περιεμένοντες
τοιαύτην ἐρώτησιν, οὐδ' ἐνομιζόμεν τοιαύτην ἐξηγήσιν ἀνα-
γκαίαν. Ἡ Ἀνθοδίσμη ἦτον, ὡς γνωστὸν, μικρὰ ἀπέπαιρα
εἰσαγωγῆς ἐλαφρῶν τιμῶν καὶ γαριέντων Γερμανικῶν ἡλκῶν
εἰς τὴν ἡμετέραν μουσικὴν. Εἰς δὲ αὐτῶν εἶναι καὶ ἡ τοῦ ζ'-
ἀτματος τῆς Ἀνθοδίσμης, ληθεῖς ἐκ τοῦ γνωστοῦ μελο-
δράματος ὁ κέ τοι κοῦς τῆς Βιέννης ἢ ἐν Βερο-
λίῳ. Τὸ Γερμανικὸν ὄργανον περιέχει Γερμανιστὴν τὴν λέξιν
λ ε ε ι, ὅσας τὸ Ἑλληνικὸν τὴν περιέχει Ἑλληνιστὴν, καὶ
τοῦτο πρὸς κομωδίσιν τῶν ἐν τῷ λόγῳ καταχρησμένων τῇ
λέξει ταύτῃ. Ἀλλ' ἡ κατάχρησις αὐτῆς εἶναι ἀσυγκρίτως
μειζων παρ' ἡμῖν ἢ παρὰ Γερμανοῖς, καὶ ἐπαρκοῦσά τις,
γυναικες μάλιστα, καὶ πρὸ πάντων γράμματα, εἰς πᾶσαν δευ-
τέρω λέξιν ἢ ὀλίγου δεῖν, παρενέειπον καὶ ἐν λ ε ε ι Γερ-
μοὶ διευκρινῶμεν ὁ ἀριθ. ζ'. τῆς Ἀνθοδίσμης· καὶ ἐν πρῶτῳ
ἐκπληρώθη καὶ ἡ ἑλ. π., τοῦτο ἦτον ἐκ περιστάσεως.